

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੀ. ਅਨਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਕਾਜਸਥਾਨ ਕੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੁਲੇਕਰ ਐਂਡ ਸਨੰਜ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੈਸੂਰ (4) ਵਿੱਚ ਮੈਸੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ।

(8) ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

M EHAR S J ^ NGH , CJ- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਕੇ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ., ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2489

ਸਤੰਬਰ 24, 1968

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ IV)- ਐੱਸ. 102(1) ਅਤੇ 102(2) - ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ- ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜਾਂਚ - ਦੱਸਿਆ - ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ- ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ - ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ- ਕੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ.

2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਚ ਜਾਂ

(4) (1967) 63 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 130.

ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਇਹ ਹਨ (ਏ) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚਾਰਜ ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, (ਬੀ) ਕਿ ਚਾਰਜ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ਸੀ) ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

[ਪੈਰਾ 4]

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਾ ਸਾਦਾ ਅਰਥ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ, ਇਹ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[ਪਰਾ ੬੧॥

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਦੁਆਰਾ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ . 416 ਆਫ 1968 ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, - ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼, ਮਿਤੀ 11 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਦੁਆਰਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ. 24 ਸਤੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ 23 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟਵੀਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ.

ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਜੇ.ਐਸ. ਰਾਏਪੀ, ਆਰ.ਕੇ. ਛਿੱਬਰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਨਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.-ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ- ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2489 ਆਫ 1967, ਅਤੇ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਸਰਪੰਚ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ

ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 416 ਆਫ 1968—ਇਸ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ?

(2) ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 ਅਧੀਨ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਈ ਦਾ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 27 ਫਰਵਰੀ 1968 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ *ਪਿਆਰੇ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ* ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸੰਗਤਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਨੋਹਰ (1) ਅਤੇ ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (2) ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ *ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ* 19 ਅਪਰੈਲ 1968 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

1 pt'

(3) ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ-

102. (1) ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ, ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ।

(2) ਸਰਕਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ- (ਫਿਰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪੰਚ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ)। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ੳ) ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(1) ILR (1966) 2 ਪੁੰਜ. 20.

(2) 1968 PLR 341.

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦਾ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ (ਏ) ਤੋਂ (1) ਦੇ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਧਾਰ (ਬੀ) ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ਈ), ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ (i), ਉਹ ਡਿਸਚਾਰਜਡ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੈ। *ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਦੋ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਪਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ

ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਫ਼ਦ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖੁਦ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ। *ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ*, *ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜੇ ਸਟੀਕ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਇਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਦੋਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ, ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਹ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਹੁਣ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਪੁੱਛੀਸ਼ਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਧਾਰ (ਬੀ), (ਈ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। (i) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਏ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ (c) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਵਾਲੀਏ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਅਰਥਹੀਣ ਰਸਮੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਫਿਰ ਪਿਰਥੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ , ਰੋਹਤਕ (3) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਅਤੇ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ। ਹਿੱਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਗੋੜਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ -ਸੈਕਸ਼ਨ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪ, ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ (ਏ) ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚਾਰਜ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, (ਬੀ) ਕਿ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, (ਈ) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਭਾਵ ਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਲੰਬਿਤ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਇਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦੌਰਾਨ' ਹਨ; ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

(3) ਸੀ. ਡਬਲਿਊ. 2717 ਆਫ 1965 ਨੇ 28 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਸ ਸਿਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜਾਂਚ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਂਚ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਪਾਵਰ ਸੀਐਫ ਮੁਅੱਤਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ *siner*. ਰਾਜ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ; ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਅਤੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਖੁਦ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਵਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਤਾਰੀਖ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ 'ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ,

ਜੇਡ ਕੇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ IX ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 95 ਤੋਂ 100। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 95 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ + ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪੱਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ। ਧਾਰਾ 97 ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤੇ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 98 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨਿਆਂਇਕ

ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ; ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜਾਦੂ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਉਪ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਢਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ. ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ ਵਰਗੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 4 ਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਧਾਰਾ 102 ਦੇ 21) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਧਾਰਾ 102 -ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਵੀ ਇੱਕ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 196* (1964 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 11) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 , 'ਡਾਇਰੈਕਟਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ' ਸ਼ਬਦ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੋਧ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ- "ਸਰਪੰਚ ਜਾਂ ਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਭਾਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। , ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਸੋਧ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਫਿਰ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ . ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦੌਰਾਨ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਵੱਖ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਅੱਤਲੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਜੋ ਸਿਰਫ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਰਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ 5 ਵਰਗ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, *ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਾਂਗ ਹੀ , ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਾ ਸਾਦਾ ਅਰਥ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (11 ਅਤੇ ਉਹ) ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

Ujagar Singh v. State of Punjab and others (Gurdev Singh, J.)

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1, ਰਾਜ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁਪਏ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 100.

ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

(7) ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 (1) ਅਧੀਨ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।, 1952 (1953 ਦਾ IV)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ" ਅਤੇ "ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਰਥੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੋਹਤਕ (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੈਂਚ, ਪੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਢੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸੇ ਭਾਗ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

(8) ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ-102 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਮਰੱਥ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। "ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੁਤਾਹੀ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; y ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ (4) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਬਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) ਉੱਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਵੱਲੋਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਡਿਪਟ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਚੰਨਣ ਦਾਸ, -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, — ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 305 ਆਫ 1964

8 ਮਈ 1968 ਈ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਲੀਅਮ V, ਅਧਿਆਇ 3 -ਬੀ, ਨਿਯਮ 1, ਪਰਿਵਰਤਨ- ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ